

ACC. N:R. 5862

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: P. Johansson
Härad: V. Gringe Adress: Täljå
Socken: Vrum Berättat av: Eriksson Persson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1852 i Vrum

Logkatten
(1 sid)

12 sidor

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne
Härad: V. Göinge
Socken: Verum
Uppteckningsår: 1938.

Upptecknat av: A. Kallberg
Adress: Ekoby
Berättat av: Bristen Persson
Född år 1852 i Verum

Lagkatten.

Om någon kom in under bänk-
ningen för att se på t. ex. hade man
slagen om halsen på honom och
hurså en smula för att han
skulle gå härna på lagkatten.

bid. 1

Skriv endast på denna sida!

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. Hagberg.
Härad: V. Göinge Adress: Fäjö.
Socken: Verum Berättat av: Kristin Persson
Uppteckningsår: 1938. Född år 1862 i Verum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om södning under
drottning Kristinas tid.
(Förklaringsägen)

(2 sid.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne
Härad: Gröinge
Socken: Verum
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: A. Kalenberg
Adress: Ekely
Berättat av: Kristen Persson
Född år 1852 i Verum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om svedjning under drottning Kristinas tid
Under drottning Kristinas tid, var
det mycket mer folk i landet än nu.
Vår duma drottning Kristina levde,
visste sagesmannen inte, men
det var i alla fall före digerdöden.
I varje fall dunnade det så mycket
folk, mycket mera än nu, att
de inte kunde livnäsa sig på
ett jordbruk och sin jakt. Folket
bad då sin drottning, att hon
skulle ställa till med krig mot nå-
got land, så att det blev mindre
folk i landet. Detta ville emeller-

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne
 Härad: V. Gröinge
 Socken: Verum
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: A. Kallberg
 Adress: Ehrlig.
 Berättat av: Kristin Persson
 Född år 1852 i Verum

3
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

lid inte drömmingen. Men lät i
 stället män resa ut i olika delar
 av landet, som skulle visa folket
 hur man skulle bevara skogen
 för att få åkerjord. Dessa män visa-
 de också folket vilka redskap man
 skulle använda härifrån. Nu vidtog
 ett väldigt soedjande över hela
 landet, och som en följd därav ha
 vi i våra skogar en massa sten-
 gräsen, som man inte annars kunde
 förklara. Den är bortplockade från
 gamla soedjor. Någon annan förklaring
 till skogarnas stenrisen kunde vi inte säga.
 man inte tänka

Skriv endast på denna sida!

orig. sid. 2.

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne
Härad: V. Grönings
Socken: Verum
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: R. Lohmberg
Adress: Väje
Berättat av: Britten Persson
Född år 1852 i Verum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tomtar och Vättar
(Föreläsningssången)
(2 sid.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kohnberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
 Socken: Vrumm Berättat av: Bristen Persson
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1852 i Vrumm.

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Torntar och vättar.

Efter stenåldern följde ju brons-
 åldern och sist järnåldern. Nu vet en
 ju, att det inte var samma folk
 som bodde här i landet under hela
 denna tiden utan när bronsåldern
 kom, så kom också ett nytt
 folk, som hade bättre vapen och
 som där för begravde stenålders-
 människorna. Dessa blev där för för
 drivna till skogarna där de höllo
 till under skrubbar och stenar.
 På samma sätt gick det för brons-

Sid: 1.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kåhnerberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekby
 Socken: Vesum Berättat av: Kristen Persson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1852 i Vesum

5
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

äldrefolket, när järnåldersfolket kom
 in i landet. Men de har ätte frö-
 somnit utav de finsk språk under
 stubbar och skenar och "summer joren"
 som sommar på rättar på rår. Så
 om det har de!

Sid 2

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: Res. Fahnberg
Härad: V. Göinge Adress: Västra
Socken: Verum Berättat av: Kristen Persson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1852 i Verum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pottaskebränning.
(7 sid.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Rahmberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekely
 Socken: Verum Berättat av: Kristen Persson
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1852 i Verum

6
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Pottaskebränning

Den pottaskebränning, varom här
 är fråga var den sista i Verums socken.
 Den får betraktas som en mera ensta-
 ka företeelse, ty tidigare känner man
 ej annat än genom hörsägen till några
 bränningar. Denna utfördes på präst-
 brötets mark i Verums socken någon
 gång mellan 1900-15. Initiativtagare
 var två män från Ekellunga. Som
 medhjälpare använde de två verums-
 bö, Kristen Persson, Verum och Jöns
 Grönvall, Verum. Den sistnämnde har

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Ragnberg
 Härad: V. Gränge Adress: Eksby
 Socken: Verum Berättat av: Kristen Persson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1852 i Verum

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

avlidit, men Kristen Persson är lefvsinna
 82 år ännu vid full rigör och minns
 tydligt bränningen.

Lagesmannen minns att brän-
 ning frickommit, men det var endast
 varit sparsamt. Den sista bränningen
 frickogs för omk. 30 år sedan. Frimod-
 ligen fråga de präst Arkelljungabro, som
 här frickod bränningen anbring
 från brukt till brukt för att bränna
 påttaska. Lagesmannen trodde, att
 man kunde tjäna på upphälla
 på påttaskebränning, då denna var
 mycket dyr i handeln.

ACC. N.R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: R. Kalnberg
 Härad: V. Gringe Adress: Ekelby
 Socken: Jerum Berättat av: Risten Persson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1852 i Jerum

8
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pottaskebränning utfördes endast på senhåsten och under vintern då eld-
 faran var minst. Endast mannfolk
 deltog i bränningen. 4 st. män ut-
 fröde den bränning som här är frå-
 ga. Själva bränningen av askan till
 pottaska tog ett dygn.

Vid bränningen användes endast
 bark. Denna borde helst vara gamm-
 mal, halvtorr och lite "frösken". Man
 fick den bästa pottaskan av gammal
 bark. Till denna bränning användes
 25 ä 30 "bögar" och därav erhöles 500 kg
 pottaska. Virket, d.v.s. de gamla

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Uppptecknat av: A. Rahulberg
 Härad: V. Grönå Adress: Eksby.
 Socken: Verum Berättat av: Kristen Persson
 Upppteckningsår: 1938. Född år 1852 i Verum

9
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

bestämma höjden på platsen och sågades
 i 6 à 8 alnar långa strökar, som jämte
 de största grenarna kölnades på platsen.
 En man kunde ha hand om köl-
 ningen av många träd, då eldparten
 under denna tid på året/senkvällen,
 var ringa. Rökarna transporterades sedan
 i säckar till platsen för brännan.

Samma lag på en barkslutning
 som man hade gjort ståt och fin.
 Där gjorde man så i ordning
 en ~~ngn~~ (Bjett). När man
 byggde ngn, lade man två, 7 à
 8 alnar långa och 14 à 15 km tjocka

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kallenberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
 Socken: Verum Berättat av: Kristen Persson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1852 i Verum

10
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

bokstöckar i backens löngdriftning.
 Avståndet mellan dem var 6 alnar.
 Avsnipå dem lades sedan bokstöckar
 12-15 km tjocka. Stöckarna lades bred-
 vid varandra och så tätt man kunde.
 För att få det riktigt tätt tätade man
 med rått "stakarnas", som packades
 ordentligt. Så hade man nyssen fä-
 dig och bränningen kunde börja.
 Innan man började elda, lade man
 ut ut ett asklager i nyssen (alltså
 mellan stöckarna). Askarn kastades
 in med skovlar och jämnades mycket
 nog med långa stakar. Den skulle

Sid 5 Skriv endast på denna sida! Asklagret

5862

ACC. N:R.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

A. Kallenberg

Härad:

V. Göinge

Adress:

Ekeby.

Socken:

Verum

Berättat av:

Risten Persson

Uppteckningsår:

1938.

Född år/

1852 i Verum

 //
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

såra omkr. 1,5 tum högt/ljockt/ Sen brä-
 jade man kölarna. Står till användes brä-
 ved. Tyren var lika stor som nyren
 bred. När man tände, skulle elden
 skryka över askan. Det tog en timma
 att bränna ett asklager. Därefter lade
 man på ett nytt asklager, som jäm-
 nades ut till 1,5 tum höcklek. Så fort-
 sattes med bränningen eller brä-
 ningen, tills askan var slut. Någon
 spibaska användes inte vid bränningen.
 Det skulle vara en bakaska.

På morgonen revs överstokkar
 och sidastokkar bort. Så togs rest-

ACC. N:R. 5862

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kalnberg
 Härad: V. Gyringe Adress: Ekeby
 Socken: Verrum Berättat av: Risten Persson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1852 i Verrum

12
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

askkakorn vagn. Kakorn var en halv
 aln tjock och lika stor som ugnen
 invidligt. Det tog 2-3 timmar för
 kakorn att svalna. Den strogden rön-
 der i bitar, som skyrades i säckar
 för att säljas i staden (Kristianstad?)

Vid denna pottaskebränning syssel-
 sattes de fyra männen på sådant
 sätt, att 2 skötte eldningen (de voro
 ledda av Örkeljunga männen och från
 kusten). De övriga två breddde askan
 och kontrollerade att varje lager

brakades lika mycket. När massan
 var färdig var den vit. Pottaskan an-
 vändes som bränt - Skriv utläst på denna sida! medel. ~~tt~~